

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

In Passionem D.N. Iesv Christi Homeliae quinquaginta sex, Theoremata
viginti octo, totidemque sermones. In Monotesseron Praeterea Eivsdem
Passionis Dominicae, iuxta Euangelistarum & historiae fidem, Elucidatio.
Conciones ad Haec Paraeneticae in praecipuis anni & Sanctorum
festiuitatibus habitae

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXVIII

In solennitate omnium Sanctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47113)

IN SOLENNITATE OMNIUM SAN-
CTORUM.*De via Sanctorum planè mirabili.**Sermo I.*

Reddedit Deus mercedem laborum sanctorum suorum, & deduxit illos in via mirabili. Sapie. X. Charissimi fratres, quam diu in hac vitam sumus, in itinere, in labore, in afflictione, in ærumnis, in miseria & exules & peregrini sumus. Væ qui hanc vitam, qui huius mundi incolatum, pro patria diligunt, quia non gloriosus eorum erit vitæ finis. Væ qui aliud nesciunt quam edere, bibere, ociari & nugari, ut hæc sit pars eorum, hoc studium atque gaudium, dum interim sancti circue-
Heb. 11.
 runt in melotis, in pellibus caprimis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus. In solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, media macerati, extenuati vigilijs, orationibusq; instantes, & carnem suam cum vitijs ac concupiscentijs crucifigentes. Habiti sunt in derisum & in similitudinem improperij, & vita eorum reputata est sine honore atq; insania, propterea quod stulti propter Christum quæ mundus amat, ipsi abiecerunt: quæ vulgi opinio magnificat, contemplerunt: quæ caro concupiscit, execrati sunt. Itaque cum in laboribus & afflictione esset vita eorum, mortem habuerunt in desiderio, vitam verò in patientia. At modo quam sunt felices, quibus reddidit Deus mercedem laborum, à quorum oculis absterfit omnem lachrymam, quorum paupertatem donavit regno cælorum, quorum luctum consolatus est, ut non sit illis amplius lamentum, neque labor, neque vllus dolor, quorum esuriam & sitim reficiens exultatione satiavit. Quid dicam? quorum merces copiosa est in cælis. Apoc. 11.
 Aded, ut neque oculus viderit, neque auris audierit, neque in cor hominis ascenderit, quæ illis præparauerit Deus, utpote diligentibus se. Agite nunc charissimi & imitamine: non sint vobis vigiliæ prolixæ, non austera iudicentur ieiunia, non carnis afflictio grauis, non importabilis solitudo, non triste silentium, non dura aut molesta obedientia, non denique intoleranda fratrum immortificatorum inciuilitas. Exemplum habemus eorum qui præcesserunt. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt, & væ interminatur his, qui Matt. 3.
Esa. 64.
1. Cor. 2.
 perdiderunt sustinentiam. Interrogate & discite quid nocuerit, imò quid contulerit beato Laurentio crates ignea, quid Paulo persecutio & gladius? quid Petro crux, quid denique cæteris sanctis laniatio carnis, truces bestia, ignes, catastra, eulei, pices feruentes, flagella, pressuræ, exilia, atque aded ipsa ignominiosa mors. Nōne etiam nos hæc in illis osculamur, veneramur, prædicamus exollimus? Quanta est igitur illorum nunc beatitudo in gloria, quorum tam gloriosa hic in terris sunt tormenta. Itaque reddidit Deus mercedem laborum sanctorum suorum. Labor & afflictio spiritus deserunt, & laborum gloriosus nunc apparet atque sentitur fructus. Eccle. 2.
Rom. 8.
Sap. 3.
Psal. 123.
Galat. 6.
 Eites ibant & flebant, cum exultatione portantes manipulos suos. Et vos charissimi nunc dum tempus haberis, operemini bonum ad omnes, & quæ vobis occurrunt aduersa sufferte in patientia. Nullum enim quod.

certius

Φ. VI
13

certius est indicium salutis, quam bona agere, & mala pati. Ea propter feminate in lachrymis, vt in exultatione metatis. Seminate bona operando, feminate in lachrymis, mala æquanimiter tolerando, vt etiam vobis reddat Deus mercedem laborum vestrorum. Quando? cum laborum, hoc est, cum vitæ huius ærumnis & laboribus plena finis aduenerit. Breue est & satis tolerabile, quod portamus pondus diei & æstus. Et quid dico tolerabile, quando bonæ voluntati, quando cordi Deum amanti, est etiam dulce ac desiderabile? Qui ergo sub onere murmurat, qui ad vias vitæ laxioris ahelet, qui adhuc ad carnis ac sensuum oblectamenta suspirat, nonne conuincitur, quia Deum non amat? Quis sanctorum pro cibo aut potu, quis pro necessitate etiam vel in penuria, auditus est murmurare? quis in laudum diuinarum prolixitate auditus est conqueri? Quis visus est, aut pijs operibus, aut diuinis officijs deesse, quis carnem suam fouere? Nonne supra etiam vires, nonne super cæterorum consuetudinem, nonne vltra quam iusserunt diuina seu humanæ leges in opera pietatis se extenderunt? Vbi est nunc fratres in nobis illa sanctorum deuotio? vbi feruor & impulsio spiritus? Tædet me, & omnes non merito redere debet ignauia & teporis nostri, quando quidem plerique nostrum inueniuntur sine affectione, sine deuotione, sine feruore: quasi animalia ad præsepia assueta, sic ad diuina accedentes, sine gustu spiritus, aridi & frigidi hinc reuertentes ad ea quæ spiritus sunt, & nos Deo coniungere deberent, aut stupidi, aut impatientes: pro cibo & potu, imò & pro illecebri gulæ solliciti, aut etiam murmurantes. Hæc charissimi non fuit sanctorum deuotio, quibus modo reddidit Deum mercedem laborum, quosque deuotum in via mirabili. Certè via sanctorum mundo, & ipsi qui terrena sapiunt, est mirabilis. Nam contumelias pati, iniuria non vlcisci, odientem diligere, carni non solum delectabilia, sed etiam necessaria multa subtrahere, honores spernere, laudes & gloriam aspernari, velle ex animo contemni, mundum fugere, res temporales relinquere, corpus affligere, aduersa vitro sustinere, pro malis bona retribuere, videtur profectò huius mundi amicis & prædentibus seculi stolidum, & indignum. Nam aliam longe viam monstrat præsentia carnis, sapientia mundi, quæ inimica est Deo. Gaudere enim malant ad organi sonitum, ad tympanum & citharam, vt ducant in bonis die: suos, sed in puncto ad inferna descendant. Vos itaq; charissimi memores vocacionis vestræ, memores propositi vestri, memores promissionis atq; solennis professionis vestræ, studete mortificare vestra membra super terram: discite à Christo magistro vestro, humiles & mites esse corde, *quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* Scitis quod omnium rerum sobrietas, vilitas, asperitas, rusticitas, atque paupertas magis ad nos pertinet, quàm ad alios quoscunque monachos. Secundùm mensuram igitur vocacionis nostræ obliti quæ retro nos sunt, extendamus nos in anteriora, vt cum omnibus sanctis, hic in virtutum via nunc gradiamur, & posthac in gloria coronemur, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula,

Amen.

Matt. 20.

Deuotio
Sanctorum
quanta.

Via Sãto
rũ que quib.
sit mirabilis

Rom. 8.

Iob 21.
Col. 3.

Matt. 11.
Coloss. 3.
Philip. 3.

IN

IN EADEM SOLENNITATE.

*Via mirabilis Sanctorum qua sit, quam Christus prior, deinde Sancti
omnes ambulauerunt, nosq; deceat imitari.*

Sermo II.

Reddedit Deus mercedem laborum sanctorum suorum, & deduxit eos in via mirabili. Sapientie X. &c. Omnium hodie sanctorum, charissimi, memoriam agimus festiuam, ipsis gratulantes quod de miseria ad beatitudinem, de labore ad requiem, ad victoriam de bello, de pugna ad coronam, de luctu ad triumphum, de metu periculisque ad securitatem, de morte transferunt ad vitam, & hanc tum felicissimam tum sempiternam. Itaque his gratulantes nos quoque simul excitemus ad eorundem imitationem, confortati inde quod non ignoramus homines eos fuisse quemadmodum nos, utpote mortales, infirmitatibus subiectos, tentatosque per omnia licet gratia Dei illustrioribus, utpote cui in se locum maximè congruum præbuerit. Scimus quoque eandem beatitudinem, quam illi receperunt, nobis esse promissam. Legimus itaque: *Reddidit Deus mercedem laborum sanctorum suorum, &c.* Quam mercedem? quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quam præparauit Deus diligentibus se, nimirum quæ nec videri nec dici, nec capi potest, nisi ab eo, qui extra hanc miseriam constitutus, totus iam felix, totus vnus cum Deo factus est. Ad hanc felicitatem sanctos suos deduxit Dominus in via mirabili, hoc est, in via à mundi sapientibus incognita contempta ac reprobata, quam Christus ipse prior ambulauit, docuit, nobisque imitabilem fecit. Quo circa in Euangelij quoque principio hodie dicitur: *Videns Iesus turbas ascendit in montem, & secute sunt eum turbae multae. Videns Iesus turbas? Nempè quas creauit, quas vocauit, quasq; saluare volebat omnes.* Itaque ascendit in montem. Ascendit super coelos coelorum, sedetque ad dexteram patris. Ascendit in montem. Ipse est qui & descendit propter nos. Quum enim diues esset, propter nos egenus factus est, ut pauperes spiritu omnes faceret regni celestis ciues. Denique cum esset æqualis Deo, propter nos semetipsum humiliavit, formam serui accipiens, ut de se & verbo & opere clamaret: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Aded sanè mitis, ut sicut agnus coram tondente se non aperiret os suum, & sicut ovis duceretur ad victimam, & cum malediceretur, non maledicebat, quo mites quoque qui se hic non defendunt, faceret beatos omnes. Misericors præterea qui non venerat iudicare, sed saluare quod perierat. Esuriens quoque & sitiens iustitiam, quâ obrem prædicationi aded feruens institit, aded orationi, ut nocte somnû intermitteret, & die differret cibum. Porrò, quam fuerit pacificus, liquet inde, quod non pepercit sibi, sed tradidit in mortem animam suam, ut nos patri, quum inimici essemus, reconciliaret. Luxisse autem & illum nostra peccata testantur lachrymæ, quas vel super Hierosolymam flens, aut in cruce fuderat. Porrò, quam mundo corde sit quis enarrabit? Nempè speculum sine macula, candor lucis æternæ, in quam nil potest coinquinatum intrare. Ad extremum non modo persequutionem propter iustitiam passus est à Iudæis

Esa. 64.
1. Cor. 6.

Sap. 10.
Via mirabilis Sanctorum qua sit, & quo modo Christus eam ambulauerit.

Matt. 5.
Beatitudines octo quò Christus in se expressit.

Ephes. 4.
Hebr. 12.
2. Cor. 9.

Matt. 5.
Phillip. 2.
Matt. 11.

Esa. 52.
1. Pet. 2.
Ioan. 12.

Matt. 5.
Luc. 6.
Esa. 53.

Rom. 3.
Luc. 19.
Sap. 7.

Apoc. 11.
Matt. 5.

FFF

illi

Φ. VI
13

Thren. 1.
Matt. 4.

illi insidiantibus, verum etiam inuisus exosusque habitus, atque tandem extra ciuitatem eiectus, & in crucem suspensus. Hoc modo saluator, doctor, & legifer noster docuit nos viam illam, imò factus est ipse via omnibus credentibus atque se imitantibus in salutem. Propterea enim in mundum ad nos venit, vt viam ad regnum cœlorum hanc mundo supra quinque annorum milia incognitam ostenderet. Tanto namque tempore nemo hanc inuenire, nemo reperire introitum poterat ad regnum cœlorum. Adeo vt via etiam si multi recta ambularent via, portam tamen introitum que ciuitatis supernæ inuenire non potuerunt nisi clausam, quousque Christus veniret, & ad regnum cœlorum viam omnibus faceret manifestam, primus ambularet, primus reperiret, primus intraret. Inde sequuta sunt eum turbæ multæ, nimirum harum quarum omnium festiuam hodie agimus memoriam, quibus aliquando & nos iungendo: & speramus, & votis supplicibus oramus. Ad Christum enim cupimus, ad Deum venire optamus omnes, in quo refectio, vita, gaudium, quies, felicitasque est sempiterna. Quis enim non cuperet? quis non optaret? Veruntamen videte, charissimi, quomodo optemus. Nemo seipsum fallat. Est seruus quærens, atque sequi cupiens dominum suum terrenum. Respondetur ipsi ex Colonia illum in Angliam migrasse. Inquirat de via in Angliam perueniendi seruus, commonstratur via per Brabantiam, aut si alia vicinior est veniendi ad Angliam. Ille vero hæc audiens, ascendit Noricum, Bavaricamque & Austriam, nihilominus dicens se optare quærereque, quo possit modo venire ad dominum suum. Quomodo verò in veritate hæc dicere queat, aut quomodo dominum ex animo suum quærat, quis est qui non videt? Cui non ridicula videbitur responsio, dominum in Anglia habitantem, quærere in Austria? Hoc modo vereor multis nostrum contingit. Quis nostrum non optat esse cum domino Deo? Quis mortalium non optat se fore felicem? Hoc enim modo loquimur plerique omnes: Vtinam essem cum Christo in regno cœlorum. At quomodo hoc verè dicimus, quamdiu hunc mundum amamus, quamdiu ab eius negocijs, ab eius occupatione, ab eius amore non auellimur? Scimus viam illam arctam & angustam quæ ducit ad vitam, quam Christus ipse prior, deinde sancti omnes ambulauerunt: hanc ambulamus, illos qui præierunt, sequamur, & perueniemus quo ipsi peruenierunt ad Deum. Veruntamen qui latam viam, quæ ducit ad perditionem, vult ambulare, hic quærat in occidente, aut dicit se potius quærere Christum, qui habitat in oriente. Quapropter qui dicis, Vtinam essem cum Deo, pedum tuorum gressus, hoc est, affectuum & motuum singulorum tuorum gressus consummationesque considera. Vide iter pedum tuorum quo ambules, vide & diligenter expende, hæcne sit via quam Christus ambulauit, in qua securæ sunt eum sanctorum turbæ multæ? Dicitur autem via hæc quousque mirabilis, quia reuera mirabile est & infuerum seculi prudèribus ad diuitias, ad opes venire per paupertatem omniumque rerum contemptum.

Nunquid non via dici potest mirabilis, paupertatè suadere, qua heres efficiaris regni cœlorum aut dicere enim paupertate? An mirabile non est, patientiam obtinere victoriâ, per sustentiam obtinere coronam, labore peruenire ad requiem, per angustias atque pressuras multas obtinere requiem & securitatem?

Matt. 7.

Via Sancto-
rum cur di-
catur mi-
rabilis.

tem? Ecce omnium videt desideria Deus. Itaque primum interrogans: Quid, inquit, optas? Diuitias, opes, regnumque si habere possem, respondet, cupio, Esto, inquit Deus, pauper spiritu, & habebis regnum caelorum. *Relinque omnia que habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in caelo.* Alius, inquit, volo honoras. Esto, ait Christus, despectus. Sustine ut oderint te homines, & exprobrauerint & tibi maledixerint propter Deum, hoc est, propter iustitiam, propter veritatem, propter virtutem. Sustine ut derideant te, ut tibi illudat, ama nesciri & vilis reputari, & coronaberis gloria & honore, & hoc tempore opportuno. Alius optat libertatem, & huic dicitur: Sustine pressuras & contradictiones. Alius consolationem cupit & latitiam. Veruntamen respondetur illi, per luctum esse veniendum ad consolationem. Videtis quomodo contraria, & his quae optamus ex diametro repugnantia iubemur amare, quomodoque via illud dicatur esse ad id obtinendum, a quo maxime videtur distare? Mirabilis est igitur via, in qua suos deducit electos Dominus Deus noster. Sed mirabilius multo est quod sanctis suis, quando viam hanc ambulant, non solum toleranda, sed maxime etiam optata facit haec carni alioqui molesta, mundi que amicis inuisa, puta frigus, aestum, famem, laborem, vigiliis, sitim, exilia, persecutiones, opprobria, contumelias, poenas, iniurias, persecutiones denique & mortem, quae sancti laeti & alacres pro Christi subierunt amore. Inde videre possumus charissimi, quanto intervallo distemus, quanto ve accedamus ad sanctorum vitam. Idem nobis cum illis Dominus est aequè ac olim misericors, non inferior largitate, nec bonitate minor. paratus ignoscere, paratus misereri, paratus subuenire, paratus quaecunque necessaria sunt, nobis largiter donare, modo ipsi nos non impediamus, non pracludamus eius gratiae ostium, nec pulsantem ad ostium, cordis propellamus. Caterum, quia in omnibus delinquimus, in omnibus non solum inferiores sanctis, sed miseri etiam & peccatores sumus, multisque debitis impliciti indefinenter ad Dominum clamemus, sanctosque Dei omnes intercessores ad Deum mittamus pro nobis. Cognoscunt enim quid nobis sit necessarium. Amant etiam charitate perfecti, optantque bonum nostrum, nec minus licet eisdem orare nunc pro nobis quam olim, dum de sua adhuc salute haud erant securi, nec intercessores pro nobis mittere eos ad Deum, a Christo est deficere vel diffidere Deo, quandoquidem Paulus non Deo diffidit, aut a Christo defecisse credendum est, quando homines adhuc mortales, & ipse mortalis pro se ut orarent, rogauit. Possunt igitur sancti pro nobis orare, possumus & eos ut pro nobis intercedant (quomodo homines pios adhuc mortales possumus) inuocare. Quae sanctorum inuocatio omni modo licita, diuinitusque scripturis consona est. quamque felicior sit, ut puro, oratio haec, qua confidens in Dominum quis, quam humillime, quamque feruentissime potest ipsemer salutaria desideria sua portat, refertque coram Deo, humiliando verecundè animam suam coram illo vituperansque & accusans seipsum: illum verò laudans & bonitatem allegans illius pro se, dum prosterne effunditque in preces se ante illum. Hoc enim modo se in cognitionem amoris Dei perducit, assuescitque quod super omnia optimum suavissimumque est, fiduciam habere in Deo, qui super omnia est benedictus in secula. Amen.

Ffff 2

IN

IN EADEM SOLENNITATE.

Quod sanctis & meritum & mercedem operetur Deus: quomodo
per viam ducat eos mirabilem.

Sermo III.

Mercedem
nemini a
Deo dari si-
ne merito.

Iacob 3.
Matt. 6.
Psal 102.
Mich 7
Meritum &
mercedem
Deum ope-
rari nobis.
2. Pet 1.
Apoc. 22.

Esa 26.

Merces eter-
na quibus
solis operi-
bus iure de-
beatur.

1. Cor. 15.

Reddedit Deus mercedem laborum sanctorum suorum, & deduxit eos in via mirabili. Sapient. X. Charissimi vbicunque promittitur merces, ibi habet dubium meritum cui merces debeat, præceterit necesse est. Alioquin merces non erit merces, id est, laboris præmium, sed donum potius, si non sit labor, virtus, opusve, cui compensetur præmium quod merces dicitur. Quia ergo Sanctis legimus redditam mercedem, fateri cogimur quoque illis hanc non aliter redditam atque iuxta merita, id est, non aliter quam meruerunt, vt respondeat merces merito, hoc est, labori aut operi quod accepto fert Deus. Itaque cuiusque merces debetur, meritum habere credendus est, siue id probrium sit, siue à Deo sibi donatum. Hoc idè sic distinctum loquor, quia quomodo merces donatur, donatur & meritum, & eduersò, vt gratia Dei in omnibus commendetur. Verum dicit quispiam. Quæ habent sancti, aut quæ nos valemus habere merita, quibus obligetur quibusue debeat Deus, quando contra in multis adè offendimus omnes, pro quibus ipsi satisfacere non possumus, vt cogamur etiam quotidie inter orandum ad Deum clamare: *Domine mitte nobis debita nostræ*. Respondeo, videndum quis sit qui reddat nobis mercedem. Nempe is, qui propitiatur peccatis nostris, & in profundum proicit omnia peccata nostra. Ille reddit mercedem, qui simul nobiscum nobisque operatur, & meritum cui idè debetur, quia reddere vult mercedem. Neque enim ex nobis, neque à parte nostra est, oriturue meritum, sed ex gratia præcipue Dei, quæ gratis hominem peccatorem iustificat, & ex diaboli ac ira filii Dei efficit filium, confortemque (quomodo Petrus ait) diuinæ naturæ. Vnde homo sic iustificatus, iustificatur adhuc, id est, crescit in iustitia, gratia Dei in se iustitiæ augmentum operante. Hoc itaque iustitiæ augmentum, cui merces promittitur æterna, meritum est, quod gratia Dei operatur in nobis, non tamen sine nobis, quomodo scriptum est: *Omnia opera nostra operatur in nobis*. Hæc autem opera quæ gratia Dei operatur in nobis, necesse est vt sint bona, quemadmodum eduersò quæ bona sunt, opera in nobis, siue merita quibus tribuenda sit merces æterna, necesse est vt eadem in nobis nobiscumque operata sit gratia Dei. His enim solis æterna merces promittitur quæcumque Deus in nobis, non his, quæ nos sine Deo operamur. His, inquam, quæ Deus operatur in nobis iure debetur æterna merces, quandoquidem sic statuit Deus misericordissimus & iustus, vt ipse in homine pio sit qui operetur bonum, ipse qui bonum, hoc homini donet, imputeque in meritum, propter bonæ voluntatis assensum: quandoquidem cum potuisset homo Dei gratiam non assentire, non cooperari, sed resistere, non restitit, sed cooperatus est, quæ admodum Apostolus dicit: *Plus omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia Dei mecum*, hoc est, plus omnibus laboravi, non ego solus absque gratia Dei, sed gratia Dei sola absque me, sed Dei gratia mecum. Potissimè licet gratia Dei in me

in me operata sit, non tamē sine me, sed mecū. Itaque q̄ hoc modo in nobis bonū operatur Deus, nobisq̄ id donat seu imputat in meritum, in nobis, etiā coronat: sua igitur in nobis, q̄ operatus est bona nobiscū coronat: his debitorē se cōstituit, his promittit reddi q̄ mercedē. Quādo enim aliqui is qui calicem aquæ frigidæ (vt Christus ait) sitienti porrigit in nomine Christi, pro tam leui faciliq̄ opere non amitteret, hoc est, haberet mercedem in regno cœlorum: aut quando illi immensæ retributionis pondus infinitaq̄ felicitatis merces redderetur, nisi Deus ipsemet esset, qui operatur in homine, ageretq̄ vt sui contemplatione suiq̄ amore homo sitienti compatiens potum aquæ porrigat? Vnde pro tantillo (quia ipse Deus operatus est) homini immensam reddit mercedem. Quis enim neget auctori tanto tantam quoque operis mercedem deberi? Quicquid itaque in nobis operatur Deus, & quicquid huiusmodi operi ab ipso in nobis sic operato iuste debetur, hoc imputat donatq̄ nobis. Inde fit igitur, vt pro leui opere merces æterna iuste debeatur. Iuste, inquam, attento eo qui operatur in nobis. Neque enim nos minimum quid operari possumus ex nobis, quod Deum nobis reddat placatum, aut quod merito præmiove dignum sit, aut quod purē ex charitate oriatur ad placendum Deo, sed huiusmodi operis auctor est Deus. Multum enim interest inter eum qui calicem aquæ frigidæ porrigit sitienti, & qui porrigit Dei amore sitienti. Primum absque singulari gratia potest homo. (Nam generales gratias si excludamus, tunc homo etiam desinit esse homo, quia à se non est.) Alterū seu secundūm absque gratia Dei singulari Deo se gratum faciente, non potest homo. Vniuersum igitur meritum nostrum est Dei gratia, licet gratia non ita sola velit esse, vt absque nostra voluntate operetur. Est enim aliquid etiam in nobis (quo assentimus non repugnantes, nec obicem ponentes, sed pro modulo nostro cooperantes gratiæ Dei) ad meritum necessarium. Hinc videtis quam magna sit in hoc loquendi modo gratiæ Dei commendatio. Ipse in nobis operatur meritum, idq̄ nobis imputat ac donat, vt iustam habeat occasionem nos coronandi, seu mercedem nobis reddendi. Quis iam adeo est insulsus, vt eiusmodi operibus à Deo operatis & homini donatis, neget inesse meritum, neget deberi præmium? An gratia Dei adeo est inefficax, aut impotens, vt nequeat operari bonum, quod laudem virtutemq̄ habeat (et si homini hoc imputetur) & meritum & præmium? An oculus eius simplex & bonus est, oculus verò tuus ò hæretice nequam? An quæ vult non potest facere? An ei non licet bona in homine atque per hominem operari, & opera illa bona homini donando ad meritum eidem imputare? Nonne hoc modo de Deo sentire (quomodo etiam B. Augustinus in duabus epistolis contra Pelagianos disputans, sentit) magis est gratiam eius prædicare, commendareq̄ simul & iustitiam eius & bonitatem, quam dicere nulli prorsus operi bono, quāuis à gratia diuina operato inesse virtutem, laudem ac meritum, nec vili deberi mercedem Deo licet volente, nec respectum boni esse operis apud Deum, licet à se operati, sed pro suo duntaxat arbitratu. Deum vni benē, alteri male, absque merito & ordine iustitiæ facere: idq̄ potissimè eo ipso, quo videlicet post hanc vitam vniuersa scriptura & fides nostra testatur, vnumquemq̄ recepturum iuxta opera sua. Ad opera mala certum est nos non indigere singulari adiutorio gratiæ Dei. Ad hæc enim sufficit prauitas nostra & malum

Matt. 10.

Merces æterna cur iuste pro paruo opere debeatur.

Gratia quæ non sola velit operari in homine.

Matt. 6.
Matt. 20.

Augustin.

Prou. 24.
Rom. 2.

Φ. VI
13

Arbitrii libertate efficaciam in bono & malo, quae sit.

Rom 7.

Luc 16. Via Sanctorum quibus fit mirabilis. Luc 6.

Sap 5.

1 Cor 4.

Paradigma de mirabili Sanctorum via.

2 Mach 7.

arbitrium. Atque idem quidquid de eiusmodi in nobis inuenitur, totum nostrum est, & iuste nobis imputatur. Porro ad opera bona nostra sufficit arbitrium nostrum solum. Non est enim adeo efficax in bono quomodo est in malo, quia, ut dixi, ad malum nullus ope indiget. Porro, in bono, seu ad bonum, nisi ope fulciatur diuinae gratiae, prorsus inualidum est, & languet, nec neutrobique cogatur. Ea propter Paulus dicebat: *Velle mihi quidem uolunt, perficere autem non inuenio*, loquens haud dubium de perfectione illa, quae est interiori homini necessaria (etiam sine opere exteriori) ad consummationem virtutis seu operis boni, quam nemo hominum inuenit in se, sed à Deo necesse est ut recipiat. Verum de hoc satis.

Videndum nunc quomodo sanctos suos Deus duxerit in via mirabili. Mirabilis planè erat estque sanctorum via, non sibi, sed mundi amicis, filijs seculi huius, qui prudentiores, hoc est, callidiores sunt filijs lucis: idè quae generatione sua. Dum igitur sancti mundi gloriam spernunt & honores, dum uoluptatibus sese abdicant, dum ieiunijs se affligunt, dum odientes se diligunt, dum benefaciunt se persequentibus, dum abijciunt diuitias, & paupertatem amant, dum gaudent ad sui contemptum & iniurias, nonne amicis mundi, qui contraria prorsus amant & quaerunt, in admirationem ueniunt? Et quid dico in admirationem: quando propterea etiam in contemptum illis quia amentes ueniunt? Quomodo enim post iudicium gementes plangent se impij, qui modo seculi uocantur prudentes & mundi lumina, quum uiderint Dei amicos, quos spreuerunt hic, in gaudio tunc esse, maximoque honore constitutos? Sera profecto poenitentia cognoscent se à lumine ueritatis aberrasse, turbabunturque timore horribili, & mirabuntur pra angustia spiritus, dantes: *Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum & in similitudinem impij. Nos insensati uitam illorum estimabamus insaniam, & finem illorum sine bono. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est!* Uultis scire quae sit uia Sanctorum mirabilis? Audite Apostolum: *Spectaculum facti sumus mundo, & angelis & hominibus. Usque in hanc horam esurimus & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cadimur, & instabiles sumus, & laboramus operantibus manibus nostris. Maledicimur & benedicimur, persequutionem patimur & sustinemus, blasphemamur & obsecramur. Tanquam purgamentum huius mundi facti sumus omnium perissemus usque adhuc. Haec quis putatis cum euadere posset, uellet potius quis amaret? nisi Sanctorum haec esset uia, & nisi Deus ipse in hac uia ambulantes conduceret? Et tamen legimus uidemusque, quod non solum tolerabilia, uerum etiam desiderabilia Sanctis haec Dei fecerit amor. Nam ueteri testamento recenseamus è multis unum. Antiochus rex, qui cognominatus est nobilis, figuram habens Antichristi, cum Iudaeos à patrijs legibus ad ritus moliretur transferre gentium, & hoc per uaria poenarum genera retararet, contigit matrem quandam cum septem filijs offerri, compelliq; ad manducandas carnes porcinas in Iudaeorum lege à Deo prohibitas. Verum, cum sex filios grauissimis impijs: mus rex extorsisset poenis uarijs eos cruciatu ad consensum matris astante inflectere uiteretur, neminem eorum vincere potuit, quin omnes eius tormenta pariter ac minas spernerent, atque pro Deo legisq; ab eodem traditae amore in mortem se traderent. Astabat autem, ut dixi, mater, & in singulorum filiorum, quam uidebat, morte, pro natura adfectione*

fectione moriebatur quidem, verum cordi foemineo virilem animum adijciens, omnes ad patiendum cohortabatur. Sic enim legimus: *Supra modum autem mater mirabilis, & bonorum memoria digna, quae praecuntes septem filios sub vnius diei tempore coſpiciens, bono animo ferebat propter ſpem quam in Deo habebat: ſingulos illorum patria hortabatur voce, ſortiter, repleta ſapientia, & cogitationi foemineae masculinum animum inferens, dixit ad eos: Neſcio qualiter in vtero meo apparuiſtis. Neque enim ego ſpiritum & animum donavi vobis & vitam, & ſingulorum membra non ego ipſa compegi, ſed mundi creator, qui formavit hominis naturam, quiſque omnium invenit originem, & ſpiritum vobis iterum cum miſericordia reddet & vitam, ſicut & nunc voſmetipſos deſpicitis propter leges eius.*

Hac mater, quaſi denuo pariens filios Deo, dum profequeretur, ſeptimus qui adhuc ſuperſtes erat filiorum, & is natu omnium iunior adducitur, multuſque blanditijs ac promiſiſ a rege ad conſentiendum ſibi tentatur. Quae cum vilipendens adoleſcens omnia refutaret, vocata ad regem mater admonetur ſuadere filio, eiſque fieri in ſalutem, promiſit ſuaſuram ſe mater filio. Itaque irridens tyrannum, inclinavit ſe ad filiolum, & dixit: *Fili mi, miſerere mei, quae te in vtero novem menſibus portavi, & lactriennio dedi & alui, & in iſtam aetatem perduxi. Peto mi nate ut aſpicias ad caelum, & terram, & ad omnia quae in eis ſunt, intelligas, quia ex nihilo ſecit illa Deus. Non timeas carniſicem iſtum, ſed dignus fratribus tuis, eorumque particeps ſuſcipe mortem, ut in illa miſeratione cum fratribus tuis te recipiam.* Hac illa dicente, adoleſcens vltro tortores prouocavit, & regis ferocem ſuperbiam & tyrannidem increpans. Quo per varias poenas conſumpto, nouiſſime eiſdem poenis interempta eſt, & mater mirabilis, veruſque mirabilis, cui Deus tantam inſidit conſtantiam, tantamque charitatem, ut ſuperata natura cum gaudio ſeptem ſe praecite cerneret filios, eoſdemque horraretur ad mortem. Huiusmodi autem virtutes viamque Sanctorum mirabilem in nouo teſtamento ſanctorum geſta innumera teſtantur. E quibus referam vnum alterumve, Valens imperator Arrianus quum in Ediſſa eſſet ciuitate, & Chriſtianos ab Eccleſijs, hoc eſt, templis excluſos, vidiffet in campum conuenire, miſit praefectum iratus, qui inde quoque eos exturbaret. Praefectus licet paganus, hoc ipſum edictum clam per ciuitatem fecit Chriſtianiſ innotefcere, quo ſibi cauere, neminemque ipſe caſſina luce, quem laederet, in campo inueniret. Mane altera luce Praefectus vidit frequentioreſ ſolito populum congregari (licet adhuc cum maiori terrore apparatus faceret, ut interim Chriſtiani ſibi proſpicerent) atque ad locum feſtinantes praecipiteſque currere, quaſi nemo omnium deeſſe veller ad mortem. Interea vidit Praefectus mulierculam aedeo feſtinam e domo prorumpere, adeoque properare, ut neque oſtium domus clauderet, neque muliebri ſe habitu, ut decebat, contegeret, ducebat autem ad manum ſecum infantem, curſuque rapido etiam officij atque armatorum agmen tranſire feſtinabat. Quam praefectus capi, adducique iubens, Quo, inquit, properas tam feſtina mulier? Ad campum, ait, propero quo Catholicorum populus conuenit. Non audiffi, inquit, quia Praefectus illuc pergit, quofcunque inuenit perempturus? Audiui, reſpondit, atque adeo feſtinat e curro, ut ibi inueniar. Et quo, ait Praefectus, paruulum hunc trahis? Ut ipſe quoque, ait, nobiſcum martyrium aſſequatur. Aedeo Chriſtiano-

Paradigma.

Socrat. hiſt.
Eccleſ. 1. 4. c.
14.

Paradigma.

norum feruorem hinc est admiratus Praefectus, vt infecto negotio, ad Imperatorem rediens, diceret se hoc praecipuum exequi non posse.

Videtur quam via mirabili suos Deus ducat. Simile quid in Vandalorum persecutione contigit, dum Episcopi, Presbyteri, Diaconi, alijque quorum numerus simul erat quattuor millia nōgenti septuaginta sex missi in exilium proficiscerentur, secuta est anus quaedam sacculum, aliaque vestimenta portans, manuq; infantulum tenens: quem his sermonibus audita est consolari. Curre, domine mi, vides vniuersos Sanctos, quomodo vadunt & festinant ad coronam. Quam cum episcopi & reliqui sancti viri increparent q; importuna esset quae cuperet viris iungi vepote propter disparitatem sexus molesta, respondit mulier: Benedicite benedicite, & orate pro me, proque illo nepote paruulo meo, cū quo ad exilium pergo, ne inueniat eum solum inimicus, & à via veritatis reuocet ad mortem. Ad quae verba lachrymis Sancti quoque infusi Domini, inquit, voluntas fiat. Est igitur, quod dixi, via Sanctorum mirabilis, quam tamen non ambulant nisi eo ductore, quo & auctore. Christus namque viam hanc docuit, prior idem ambulauit, & quotquot se dicunt Christi esse. oportet sicut ipse ambulauit, ambulare. Est autem mundo valde haec via mirabilis, quia qui spiritum habent mundi, non possunt capere quae sunt Christi. Eam ob rem, vt in gestis Marci & Marcelliani legimus, inter multa variaq; tum patris, tum vxorum lamenta, quibus martyres labefactare, atque à proposito martyrij retrahere nitentur, mater eorum adueniens plorandoque dicebat: Heu me miseram. Amitto filios ad mortem vitro properantes. Quos si mihi hostes auferrent, per medios sequerer acies bellatorum. Si iudicia violenta concluderent, carcerem simul irrumperem moritura, Nouum hoc genus pereundi, in quo carnis flex rogatur, vt perimat, vita offertur, vt pereat, mors optatur, vt veniat. Est igitur via sanctorum mirabilis mundo, licet exosa, pijs tamen omnibus amplexanda. Quam ambulare cum feruenti desiderio nos faciat Iesus Christus, omnium Sanctorum rex & dominus, qui cū Patre & Spiritu sancto viuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

1. Ioan. 2.

Marcus.
Marcell.
Vide ca. 3.
vita S. Seba.
ex M. SS.
apud Suriū
edit nouissima.

IN EADEM SOLENNITATE.

De paupertate spirituum, de triplici pauperum genere, alijsq; huc pertinentibus. Sermo IV.

BEati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum Matt. V. Hoc omnium Sanctorum agimus festiuitatem fratres charissimi, tanto solenniorem, quanto eorum plures sunt, quorum est ista festiuitas. Non est autem vnus, duorum, decem, centumve Sanctorum ista solennitas, sed omnium qui à principio mundi deuicta morte, superatis omnibus quae contristare possunt, nunc de aeterna felicitate cum Christo securi latantur. Quia verò & hodie non solum id agimus, vt Sanctos honoremus, gratulemurq; eorum felicitati, qua iam ab omni peccato, ab omni aduersitate, ab omni periculo, ab omni infirmitate, ab omni timore liberati & securi impleti sunt, omni bono, satiati delectatione & gaudio inenarrabili: verū etiam vt accen-

damur & nos ad illorum imitationem, quia ad illorum pertingere cupimus gloriam, consideranda est nobis via, quam ambulauerunt, vt sequamur. Hoc enim magis prodest nobis (licet gloria eorum, quam modo habent, etiam copiosa esset materia prædicandi) videre exempla, quæ nobis reliquerunt, & inuestigare regulam, quam seruando ad gloriam & felicitatem interminabilè perueniant, vt nos eadem via sequentes, vbi ipsi modo sunt illuc tendamus illuc perueniamus. Hæc autem regula, quam seruauerunt, lex est Euangelica, quæ hodie in missa legitur quasi summam comprehensa. Christus legem nouam in octo beatitudinibus, siue in septem virtutibus tradidit, quia octaua beatitudo magis probatio est virtutis, quam virtus. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Sicut in his octo beatitudinibus tota lex comprehenditur Euangelica, ita prima ferè omnes alias complectitur, & fundamentum est aliarum, adeo vt nulla aliarum habeatur beatitudinum, vbi prima defuerit. Et iterum, vbi prima perfectè adfuerit, necesse est alias subsequi: quod forsâ postea declarabitur. Quia igitur in prima habebimus quod querimus, maneamus circa illam declarandam. Siquidem omnes querimus regnum cælorum, illuc tendimus omnes: quia ibi erit salus & felicitas nostra. Sed quid dicit Dominus? *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Bene quidem. Si vis habere regnum cælorum, sis pauper spiritu. Iam audio omnes posse saluari, omnes posse habere regnum cælorum. Tale enim precium posuit, quo emitur regnum cælorum, quod omni homini est commune, nulli impossibile. In temporalium rerum comparatione, diuites habent maiorem facultatem, quia precium eis in manu est facilius, quam pauperibus, aut mediocribus: sed in comparatione æternorum aliter est. Ibi namque tale precium constitutum est, quod nemo non possit habere, quod in vniuersiusque facultate consistit, Paupertas scilicet spiritus. Si dixisset: Beati diuites, quoniam ipsorum est regnum cælorum, nullus pauper potuisset saluari: & diuites quomodo fuissent inflati, quod soli ipsi potuissent mercari in foro nostræ salutis, quomodo contempserunt & oppresissent pauperes? quandoquidem modo contemnunt, quos sciunt regni cælorum ciues futuros, & ab illis comparandum esse regnum cælorum?

Rursus nec simpliciter dixit: *Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum cælorum* alioqui exclusi fuissent omnes diuites, saluandi omnes pauperes, quum plerumque e contrario, nonnulli sint diuites, quos bona commendat vita: multi verò pauperes, quos vita reproba damnat. Dixit ergo: *Beati pauperes spiritu.* &c. Posuit aliquod medium. Temperauit ita virtutis modum, vt omnes attingerent, vt diues possit esse pauper, & pauper, nisi spiritu sit pauper, nihil proficit ei sola egestas.

Est autem paupertas spiritus virtus quadam animi simul voluntariam paupertatem, seu paupertatis amorem cum humilitate complectens, quod patet ex contrario: quia sicut amatores diuitiarum, cupidi, auari non sunt pauperes spiritu, quantacunque etiam egestate premantur, ita inflati, tumidi, qui sibi aliquid esse videntur, qui sunt magni in oculis suis, non possunt dici pauperes spiritu. Paupertas igitur vera spiritus & amorem paupertatis & humilitatem simul vult esse connexa. Qui enim est pauper spiritu, id est, qui modicus & vilis est in oculis suis, id est, qui semetipsum non reputat, nec repu-

Regula Sæ
torum quæ
fit virtus.

Beatitudinis
primæ quæ
fit virtus.

Preciū quæ
emittitur re-
gnum cæ-
lorū quod.

Paupertas
spiritus quid

Est. s.
Paupertas
spiritus que-
nam com-
plectitur.

Φ. VI
13

tari cupit, nec in viribus suis, aut in semetipso confidit, & quia sibi displiceat, non cupit honores: quia verò indignum se reputat, nec officia ambit, nec civitias, nec cupit videri, sed celari, quia nihil sibi videtur. Econtrario tunc superbiorum & tumidorum spiritus, quia sibi magni videntur, & volunt honorari, & videri, & diuitias, & gloriam, & cætera habere, de seipfis præsumunt & sibi confidunt. Consistit ergò paupertas spiritus in diffidentia propriarum virutum, in contemptu terrenorum, in contemptu superfluis ac propriæ excellentiæ. Vnde D. Bernardus ait: Possumus tamen dicere, paupertatem spiritus consistere in duobus: In humilitate spiritus, & temporalium rerum abdicatione. Humilitatem autem sic describit S. Augustinus: Humilitas est ex intuitu propriæ conditionis & sui conditoris voluntaria mentis inclination in tuo inordinabili ad suum conditorem. Humilitas est velut quasi mentis incurvatio, seu genuflexio coram Deo eum semper venerans. Causa vna huius inclinationis est, intuitus propriæ conditionis. Propriam conditionem intuebatur Abraham, cum diceret: *Loquer ad Dominum meum, cum sis pulvis & cinis.* Porro eandem humilitatem S. Bernardus libro de devotionis gradibus humilitatis sic describit: Humilitas est virtus, qua homo ex veritate sui cognitione sibi ipsi vilescit. In epistolis verò hoc modo eam describit: Humilitas est contemptus propriæ excellentiæ. Prior descriptio S. Bernardi humilitatē intellectus pertinere videtur: posterior autē ad humilitatē affectus. Huiusmodi humilitatē, seu paupertatē spiritus habuit S. Franc. qui interrogatus, quidnā opinaretur de se, respondit: Videor mihi maximus peccator. Qui etiā sepe habebat fratrem, cui præmitteret obedientiā pro Guardiano. Idē frequenter præcipiebat sibi inferre contumelias. Eiusmodi paupertatem spiritus, id est, humilitatem S. vir Constantius Mansionarius habuit. Qui v. B. Gregorius in 1. Dialogorum libro refert, à rustico quodam contumeliam, seu contemptum passus, in eiusdem rustici amplexum ruit, eumq; ex amore tanto constringere cœpit brachijs, & osculari, magnasq; gratias agere, quod a de se talia iudicasset, dicens: Tu solus es qui in me apertos oculos habuisti. Et subdit ibidem B. Greg. Qua ex re pensandum est, cuius apud se humilitatis fuerit, qui despicientem se rusticum amplius amavit. Qualis enim quisque apud se lateat, contumelia illata probat. Nam sicut superbi honoribus, sic plebunq; humiles sua despectione gratulantur. Cuiq; se & in alienis oculis viles aspiciunt, idcirco gaudent, quia hoc alieno iudicio confirmari intelligunt, quod de se & ipsi apud semetipsos habuerunt. Talem quoque paupertatem spiritus habuit B. Hilarion, qui terrā & maria peragravit, ut ignobilis & ignotus haberetur, fugiens hominum laudes & notitiam. Huiusmodi quoque paupertatem spiritus habuit S. Catharina de Senis. Propter cuius merita vas quoddam vacuum ex dono Dei miraculoso pro magna parte vino optimo fuit repletum. Quapropter cuncti sanctæ virginis filij exultabant in Domino, gratiasq; referebant virginum sponso mirabilia facienti. Sed & civitas totam hæc fama intantum peruagata est, quod paucis post diebus virgine sacra accedente ad quendam Patriarcham Apostolicum legatum, qui recentiter ad eandem venerat civitatem, uniuersa commota est, adeo ut cuncti etiam artifices proprijs officijs relictis currerent ad eam videndam, dicentes: Qualis est hæc, quæ vinum non bibens, vas vacuum miraculoso vino potuit adimpleri.

Paupertas spiritus in quibus consistat. Bernardus Augustin. Humilitas quod sit.

Gen. 18. Humilitas quò definitur a S. Bernardo. Humilitas duplex qua Humilitas S. Francisci cuiusmodi.

Humilitas S. Constantii Gregorius.

Mores superbiorum & humiliū quam sint diuersi.

S. Hilarionis humilitas quanta S. Catharine Senensis paupertas spiritus quanta

implere? Hoc ex cursu virgo sacra dolore cordis intrinsecus tacta, percepta causa concursus illius, mœrens & lugens ad consuetum accessit orationis refugium, dicens mentaliter hæc, vel similia verba: Vt quid Domine me miseram ancillam tuam tanto cordis flagello affligere voluisti, vt facta sim opprobrium vniuersis? Omnes alij serui tui possunt viuere inter homines, præter me. Quis petiuit à clementia tua vinum? Ego inspirante gratia tua corpus meum iam diu vino priuauit, & nunc propter vinum facta sum omni populo in derisum. Propter omnes misericordias tuas pietatem tuam obsecro, vt vinum illud taliter euanescere facias, quod cesset hæc fama, quæ inter hos homines est diuulgata. Quid plura? Exaudiuit Dominus vocem eius, & quasi contristationem eius sufferre non valens, primo miraculo secundum addidit. Nam postquam vas vacuum, repletum pro magna sui parte fuerat illo vino miraculoso, multique ciues de ipso ex pura deuotione bibissent, nec esset propter hoc vas diminutum: subito totum vinum conuertitur in feces: & quod erat prius dupliciter delectabile, sic postmodum impotabile. Sicque tam Domino illius cellæ vinariæ, quam venientibus ad bibendum, silentium imponitur: & quod prius prædicabant erubescences, non audent amplius enarrare. Ipsa verò sacra virgo tota iucunda & lata efficitur, gratias referens sponso suo, quod eam liberauerat à publicis laudibus hominum. Hactenus ex vita eiusdem sanctæ virginis.

De paupertate verò notandum, vt ante dictum est, non simpliciter omnes pauperes beatos dici, sed pauperes spiritu. Vnde D. Bernardus in sermone vocat paupertatem spiritus voluntariam paupertatem, quæ est cum spirituali intentione, sic dicens: Diligenter attende, quod non simpliciter pauperes nominat, propter plebeios pauperes, necessitate miserabili, non voluntate laudabili. Spero equidem profuturam eis apud diuinæ bonitatis misericordiam, hanc ipsam afflictionis suæ miseriam. Scio tamen hoc in loco Dominum non de huiusmodi fuisse locutum, sed de his qui possunt dicere cum Propheta: Psal. 53. *Voluntarie sacrificabo tibi.* Attamen nec voluntaria quidem paupertas omnis laudem habet apud Deum. Nam & philosophi sua omnia reliquisse dicuntur, vt expediti mundialibus curis, studio vanitatis possent vacare liberius: & nolebant censu abundare terreno, vt abundarent in sensu suo. Hos discernit quod dictum est, Spiritu, id est, spirituali voluntate. Beati verò pauperes spiritu, spirituali scilicet intentione, desiderio spirituali, propter solum beneplacitum Dei, & animarum salutem. Porro, pauperes triplici ordine distinguuntur. Quidam enim demerentur, quidam merentur, quidam neutrum horum attingunt. Primum enim sunt tria hominum genera, qui malè vtuntur paupertate, qui sunt mali, peiores & pessimi. Primi dicuntur mali, quia cum sint pauperes, tamen suam paupertatem non ad Deum referunt, vt eam scilicet propter Deum ferant, sed in ea sunt quæruosi, impatientes, & ignorantes, viam Domini scire & tenere negligentes. De quibus per Hieremiam dicitur: *Pauperes sunt & stulti, ignorantes viam Domini, & iudicium Dei sui.* Secundi sunt peiores, id est, qui aliquod peccatum habent, quod aufert eis paupertatis meritum, vt quando sunt superbi, vani, gloriosi, aut præsumptuosi. Vnde dicitur in Ecclesiastico: *Qui gloriatur in paupertate, quanto magis in sustantia?* Et iterum: *Odit Deus pauperem superbum.* Tertij sunt pessimi, scilicet, qui de dono

pauperes
cuiusmodi
sunt beati.
Bernardus.

Pauperes vt
sunt triplici
in ordine.

Pauperes
mali qui
sunt
Hierem. 5.
Pauperes
peiores qui.
Eccles. 10.
Eccles. 25.
Pauperes
pessimi qui.

Eccl. 13.

paupertatis contra Deum murmurant, & de dono salutari, quod dedit eis ad salutem acquirendam, se occidunt: & vnde gratias Deo reddere debuerant, iam impugnant & blasphemant. Hinc dicit Ecclesiasticus: *Nequissima paupertas ore impij*: quia de ea se nequiter occidunt, & Deum blasphemant. Primi sunt insipientes: quia lucrum paupertatis & patientiæ amittunt. Secundi magis quia bonum paupertatis superbia sua, vel alio suo peccato inficiunt. Tertij pessimi, qui datori huius boni, cui gratias agere deberent, non solum ingrati sunt, sed ei etiam contumeliam inferunt.

Paupertatis bonæ genus triplex quod

Secundo, sunt pauperes, quorum paupertas habet meritum. Et horum paupertas etiam in triplici est differentia. Prima enim est bona, ipsam patienter ferentium, eorum scilicet qui sunt pauperes necessitate. Secunda est melior, eam non solum patienter ferentium, sed etiam hilariter. Tertia est optima, eorum scilicet, qui omnia abijciunt bona temporalia propter Deum, & sustinent paupertatem libenter.

Paupertas philosophorum quam fuerit vana. Paupertas sine merito qua sit. Diogenis paupertas qualis erat.

Tertio denique sunt pauperes, quorum paupertas nec habet meritum nec demeritum: quia non propter Deum onera diuitiarum reiiciunt & solitudines, sed vt liberius vacent philosophiæ studijs & secularibus scientijs, quæ tamen non referunt in Deum. Sunt alij, quorum paupertas non habet meritum, qui propter hoc solum diuites fieri nolunt, & diuitias habitas reiiciunt, ne earum curis & sollicitudinibus & oneribus affligantur, neq; id tamè propter Deum & suarum salutem animarum: sicut legitur fecisse Diogenes philosophus: qui cum haberet pecuniam, quam ad caput suum posuerat vt dormiret, quidam latro hoc percipiens, nocturnis horis furum eam illi furripere moliebatur. Et ille contra hæc aduertens, sollicitudine seruandæ cum affligeretur & dormire nequireret, vocato latrone, & accepta pecunia illi proiecit ei, dicens: Tolle miser, & vtunque me sine dormire. Verum hæc sanctis fratres charissimi, potius beatos illos, de quibus præfati sumus pauperes imitari satagamus, qui propter Deum voluntariè virtutem paupertatis charius amplexi sunt: quia nimirum primum locum obtinet inter beatitudines, eo quod est prima perfectio sequi volentium vestigia Christi, & fundamentum quoddam totius spiritualis ædificij, præsertim cum facit hominem cuncta contemnere temporalia, vt diuinæ contemplationi possit liberior in hære. Notandum est autem, quod paupertas spiritus omnes alias virtutes in huius diei Euangelio enumeratas in se continet: sicut inflatio aut præsumptio spiritus vitia omnia. Nam superbus tumidus ac præsumptuosus, quia in se confidit, non se humiliat Deo, nec reueretur aut precatur, nec subijcit se proximo (quandoque enim potius damna sentit animæ & corporis, quam auxilium petat aut consilium, ne videatur inferior) vult omnia legem ponere, & in oculis aut respectu esse aliorum. Quæ dicit, non potest contemni debere, sicut Achitophel. In omni re vult videri, & loquitur multa saltem ne videatur ignorans. Inde oritur iactantia. Si leuiter aliquis se illi, nimis dolet: quia non putat sibi fieri debere, quem se tantum reputat. Inde ira & rancor oriuntur & immitas. Et licet etiam humilibus nunquam placeat iniuria per se, quia iniustitia est cuiuscumq; etiam homini fieri: superbi tamen hoc solo nomine displicet, quia sibi fit iniuria. Nam alijs si fieret, non curarent, aut potius gauderent: quia ex oppressione aliorum fierent gloria.

Superborum mores quales sunt.

2 Reg. 15. Superbia vt omnia alta vitia in se contineat.

fiores. Inde sequitur inuidia. Item honores ambit & temporalia: quia hæc sunt quibus vult magnus videri: inde auaritia & ambitio. Inordinate consumit, quæ habet: quia vult videri magnificus & liberalis: inde luxus & multa vitia. Et ita fit, vt nec mitis sit, nec misericors, nec pacificus erga proximum, nec luget peccata sua, quia cæcus est, & putat se omnia bene agere: aut si scit se male agere, tamen non putat sibi imputari. Non timet idcirco, non luget, nec furit iustitiam, nec mundus est corde. Ita eduerso qui verè pauperes sunt spiritu, nihil de se sentiunt, timent se male agere, & graua reputant peccata sua, idcirco se deprimunt coram Deo & hominibus, & neminem despicunt nec iudicant quia neminem putant seipsis viliozem. Item honores, officia, consultationes, & cætera huiusmodi fugiunt, quia non videntur sibi ad ea idonei. In iniurijs sunt patientes, quia iuste se credunt mereri. Nihil temporale diligunt, quia se non habent eo loco, quibus aliquid debeat. Ista paupertas spiritus facit eos mites erga proximum, lugentes coram Deo (cuius magnitudinem cum sua vilitate comparantes considerant) pacificos, misericordes, fitientes iustitiam, mundos corde, denique virtutum omnium studiosissimos. Quod & nobis omnibus largiatur veræ paupertatis præcipuus doctor & cultor Dominus noster Iesus Christus pauperimæ Virginis filius, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat per infinita secula, Amen.

Humilium mores quales sint.

Paupertas spiritus vti alias beatitudines in se cõtineat.

IN EADEM SOLENNITATE.

De sectanda vera spiritus paupertate, & quibus eam liceat rationibus adipisci. Sermo V.

Beat pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum. Matt. 5. O verbū dulce, verbum consolatorium illis, qui verè pauperes spiritu sunt. Aliubi quidem dicit Dominus: *Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit.* Hic autem: *Beati sunt, inquit, pauperes spiritu.* Vnde nimirum gaudendi magna suppedit materia illis, qui hanc possunt paupertatem adipisci. Obtinetur autem ea precibus multis, lachrymis, poenitentia studijs, sui mortificatione, ac sui ipsius in omnipotentis Dei, & superiorum suorum voluntatem integra resignatione. Superiores enim nostri, qui nobis sunt diuinitus destinati, tanquam viua quædam Dei instrumenta sunt, ipsi Deus suam præstat gratiam, qua nos per veræ paupertatis ducant iter, quatenus ipsis placet, & nostræ salutis poscit ratio. Quos enim benignissimus Deus ad veram vocauit sectandam spiritus paupertatem, eos etiam ex omni æternitate ad eam elegit, ipsedemq; ab æterno quosdam præordinauit superiores, quibus singularem velit infundere gratiam & sapientiam suam in subsidium atque adiuuamentum eorum, quos hoc itinere ducturus est. Atque eos ipsos superiores ad id prædestinavit, non alios omnino. Nam tamen si reperiantur alij is sapientiores: tamen verendum est subditos erroribus implicandos, nec vnquam humilem apprensuros simplicitatem, nisi simpliciter contenti sint superioribus ipsius diuinitus datis, ipsiq; se totos accommodent, sibiipsis renuncient, firma fide Deo innitantur, submittantq; sese suo prælato, qualis qualis ille sit, quã diu nihil manifestè exigit quod sit contra Deum. Si enim possint subditi sim-

Mar 16.

Paupertas spiritus qui obtineatur.

Simplicitas vera quæ acquiratur.

Prælati qui nam nos subijciamus

Rom. 13.
Matt. 18.

Paupertatē
spiritus
quam
probeat.

Pauperes
spiritu quā
sint Deo
chari & se-
creti.

pliciter credere, praelati ipsorum pro illorum necessitate satis intelligentes ac prudentes erunt. Loquitur enim per illos Deus ut vult, & sicut nouit subditis expedire, siquidem suo illos loco ipse constituit, non quinquam aliter. *Non est enim potestas nisi à Deo.* Vnde etiā ait Dominus: *Super cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisei: quacumq; dicunt facite.* Atque adeo si praelatus quilibet vitam viuat planē diabolicam, modo tamen subditi simplici sint fide praelati, nunquam eos falli sinet Deus: tamen firmiter confidant & credant Deo, & dicta praelati simpliciter sequantur, aliorumq; bonorum hominum exemplis sese conforment.

Enimuerō si verē velint pauperes effici, omnes quibuscumq; aderunt, exemplo eis erunt. Si quos loquentes viderint vel audierint, periuadebunt sibi omnes illos prophetas & Dei nuncios esse, eorū incitari à Deo, ut ipsos ad hanc beatam promoueant paupertatem. Homines impij mundi amatores contempnent eos intro se recipere: boni & virtutum studiosi trahēt eos ad contemptum sui & ut se virtutum inopes sentiant, nihilq; esse quicquid hactenus egerint. Bona enim facta per illos Deus operatus est: ex seipsis autem nihil male agunt: & sunt in quouis vitia procliuēs, nisi à Deo retineantur. Inde fit, ut meritō debeant aliorum infirmitati cōdolere, utpote quam in seipsis probē experti sunt, possuntq; ex aliena fragilitate semper meliores effici, si cogitent ex mera benignitate & gratia Dei à simili lapsu se praeluari. Quanto enim studiosius propriam considerabunt imbecillitatem, tanto citius & facilius ad hanc pertingent paupertatem, quo verō pauperiores erunt, eo Deo bonitatem melius perspectam habebunt. Tanta nimirum est Dei benignitas erga beatos hos pauperes, ut continere se non possit, quin arcanas seminat & dona sua illis patefaciat, quae tamen multis alijs admodum sapientibus & opulentis abscondit. Et quia ipsemet huius est doctor & amator paupertatis, libenter in horum pauperum cordibus demoratur, atq; in eos solus ipse huius vendicat, sicutq; duntaxat eos vñibus seruat. Atque hac ex causa omnimodios pauperes efficit, nec quicquam eis relinquit, quo possint perfrui, nisi ipsorum infirmitatem. Porro quantumuis pauperes sint, saepe nihilominus omnem eis subtrahit consolationem, ut scilicet solus ipse in eis habitet, potestque illis ab omnibus expeditis tanquam aptissimo instrumento vti pro sua voluntate, & ipsorum ac aliorum salute. Siquidem adeo ipsi placent in pauperes, ut tam perfectē eos sibi coniungat, acque in vera paupertate in tantum eos sibi adglutinet, atque in seipso confirmet, ut neque demones, neque homines possint eos in ruinam impellere. Non enim permittit cuiquam vllum ius in eos, nisi vni sibi duntaxat. Deinde etiam illis, quos eorum voluntate praelatos, curam exterioris hominis illorum refrenandi & custodiendi committit, ne is interno homini sit impedimento. Ipsi autem ipsidem pauperibus sedulam sui custodiam committit. Atque ita denique solus ipse potestimum illis seruandis inuigilat. Inde verō vnus ipse cum Deo spiritus sunt, summaq; Deo pace, concordia & amicitia copulantur: quando nulla est inter Deum & ipsos dissensio voluntatum, sed adeo inter sese cōspirant & concordant, ut non possint abinuicem discerni aut interuolui: nō quo creatura Deus sicut per essentiam, sed quod magnam illius induant similitudinem, sicut illi per gratiam intimē vniti. Jam verō sic vnus vna est voluntas, idem de-

fiderium, confimilis operatio, mutua confiliorum, & secretorum cōmunicatio. Vnde iustitia Dei hominibus iustam minitante vindictam, benignissimus Deus, qui horum pauperum formam olim gerens non est dedignatus, iisdem id significat, vt imminentiem vltionem deprecetur. Ipse quidem in cœlis secundum humanitatem orat pro peccatis hominū, & hi pauperes in terri, sicquē horum flexus precibus, pro mera bonitate sua reprimat irā suam Deus, nec potest in homines animaduertere. Imò sœpè vt pueri à fletu mox cohibentur pomo vniuo oblato: sic Deus vno horum clamore & gemitu ilico ab ira sua reuocatur, quamuis illa vehemens sit, si tamen ipsis eam scire liceat. Si ergo fratres charissimi, tanta benignitate ac propititudine Deus gratiam imperat suam, & arcana reuelat cōsilia sua hisce pauperibus, iisdēq; primum erga illos amore & complacentia ad eō se illis coniungit, qua tandem ratione committere poterit quisquis Deum amat, quo minus nocte ac die laborando, obsecrando, clamando hanc à Deo paupertatem consequi nitatur, finatquē creaturas omnes quasi dominari sibi, seseq; vrgere ac exercitare quo homo exterior melius refrænetur? Potissimum tamen legitimos pastores siue praelatos suos sœpè obsecrabunt huius paupertatis studiosi, vt liberè ipsis imperent, detegantq; illis ea in quibus crebrius delinquant, vt scire possint qua ratione ipsos moderari, instituire, coercere, & exercitare debeāt ad hanc capiendam paupertatem: Data autem à pastoribus consilia absque curiosa discussione simpliciter sequentur: alioqui diabolus quoddam illis aduehet impedimentum, quo omnem Dei gratiam fructumq; omnem amittent. Tum verò extra simplicitatem excident, & magnis angustijs constringentur, ita vt ignorent qua sit via gradiendum. Et quamuis bona ipsis maneat voluntas & intentio, tamen ex quadam cœcitate poterunt labi, antequam id ipsi nōrint, vel ab alijs eis possit persuaderi, donec reddita vera cognitione, omne à se propriū tentare ac sapere abijcāt, & in pristinā suam se demittant simplicitatem: nā alioqui priuati iudicij vel proprii sensus diabolū nunquam vincunt. Enimverò simplicitas sine proprii sensus vel sapientiæ discussione discenda est. Quo fit, vt plerique admodum sapientes sœpius labantur, & errent, quam simplices, multiq; ex sapientum numero acerbis nimium ruinas faciant, antequam possint ad humilem istam paupertatē pertingere. Volūt. n. omnia ratione & ingenio peruestigare: putantq; ex diaboli persuasū se viaq; suas nō intelligi, dum non redditur eis responsum quale ipsi vellent, atque ita existimant sapientiozem se consulere debere, qui ipsos melius capiat, & sit fortior ad tolerandam & mortificandam ipsorum imbecillitatem. Credunt enim infirmiores se esse, quam vt possint parua exequi, & humilia sectari, nec acquiescūt nisi ratione vincantur. His atq; alijs sexcentis modis nequam spiritus istiusmodi stultè sapientes boni specie deludit. Vbi verò iam intra se errare incipiunt, non possunt verum lumen cognoscere: sicq; quibusdam corripuntur angustijs, & quo se pacto gerere debeant, ignorant. Sentiunt quidem quippiam sibi deficere, sed quid sit nesciunt. Interim animum habent paratum, si quo diuino lumine se trahi perciperent, toto studio illi obsequēdi: dumq; eiusmodi bona intentione præditos se cernunt, errorem suum nequeunt agnoscere. Hac nimirum ratione tum Lucifer, tum humani generis primi parentes, pluresque alij euerfi sunt. Certè si Adam primo Dei præcepto,

Paupertatē
spiritus desi-
derantibus
quidā faci-
endum sit.

Simplicitas
quā discenda.

Intellectu
superbi quō
decipiātur.

Φ. VI
12

cepto, prioriq; proposito & cognitioni suæ ipsi diuinitus inditæ inhæsit, non esset prolapfus vnquam. At vbi cepit auscultare persuasioni diabolice, tanquam ipsius carni & sensibus plausibili, sensim à sua simplicitate excidit, corrumpitq; antequam ipse sciret. Quod idem etiam hisce natutis & stolidè prudentibus vsuuenit, quando primam deserunt simplicitatem suam, ad quam erant diuinitus vocati, cuique se Deî causâ tradiderant, applicuerantq;. Porro vbi malus spiritus eo illos potest adducere, vt à primo deficiant, excidit deinde, v: & alterum, & tertium, denique paulatim multo plura de se. Ita ad extremum penitus obscurantur, vt etiam si mortis velint subire discrimen, non possint verum reperire lumen. Enimvero ð Deus aliquandiu quadam miseria & desolatione eos derelinquit, vt rectius sese nosse discant, adeoque propriæ sapientiæ capiantur latetate, vt prorsus illis fateatur. Tum verò secum cogitant, si ipsis contingeret ad veram redire viam, nec pro morte ipsa inde se discessuros. Deinde vbi seruo clamant ad Dominum, diuè in precibus perseverarunt, & mira sunt grauamina perpessi, nò abiicit eos Deus: quandoquidem bona in eis voluntas inest. Itaque quandam eis redit cognitionem: qua freti denuo inquirere incipiunt quod amiserant. Hicramillibus à minimis rursus exordiedum est, cunctisque instar paruulorum ingredi discendum obsequuntur, & morem gerent, atque in alijs eiusmodi, quæcunque excogitare poterunt, sese exercebunt, quo beatam possint assèqui paupertatem, etiam si non semper verum cernant lumen: quod vbi sentierint ad humilitatis studiū se innitare ac ducere, non detrectabunt, nec recutabunt, sed ab alio se sinent vrgeri & instigari ad progrediendum. Hac ratione paulatim ad vix amissæ cognitionem reducentur: quanquam interim magno habebunt exantlare labores. Insequitur enim eos tartareus spiritus, multa vtens calliditate, quo possit eos suis iterum nexibus implicare. Vbi namque semel assensum obtinere potuit, libens eo reuertitur. Sed firma fide & simplici obedientia cuncta superabunt. Ita demum firmum quoddam ac solidum apprehendent fundamentum, perspicientque, quid hæc paupertas complectatur: quo cognito tanta capientur exultatione, vt omnis antea acti laboris & difficultatis minimè ipsos pœniteat. Quamobrem omnibus vna mecum consultum velim, ne hoc capessere iter pigeat, quamuis rarum & inuisitatum videatur, & non nihil molestiæ ferendum sit. Quod nullo consistit, nec valere aliquid potest. Incipiant simplici cum humilitate à minimis, semperque aliena viuant, non sua voluntate. Deo fauente nullo, aut exiguo negotio cuncta superabunt. Sæpè enim virtus arte quadam & industria ac simplicitate citius, quam ingenti labore obtinetur.

Ductorem ad veram simplicitate cuique necessarium.

Iter simplicitatis quo incipiendum.

Matt 3. Regni Dei quodna sit.

Agedum igitur omnes ad hæc capessendam paupertatem accingamur, maxime cum iam ante dictum sit, quantos illa thesauros secum aduehat, vtque vnum cum Deo sui possessores efficiat. Esto interim pauperes isti rebus omnibus nudi sint, merito tamen exhilarare eos potest, illa sententia Saluatoris qua ipsos beatos prædicat. Neque dicit, Beati erunt, sed beati sunt pauperes spiritus. Imò quod plus est, Ipsorum, inquit est regnum cælorum. Quod verò illud regnum est, nisi Deus ipse? Anne igitur immentus promittitur & datur thesaurus hisce pauperibus, etiam dum adhuc peccatis obnoxij degunt in terris? Quid ergo postea in cælis habituri sunt? Quæro fratres charissimi

vobiscum ipsi expendite, quanta sit benignitas præpotentis Dei, pro labore exiguo tanta reddentis præmia, puta seipsum. Equidem non video, ut pro dignitate hanc Domini sententiam commendare queam qua ait. *Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Merito sanè dici de illa possit, *O verbum saluiferum, o verbum gaudij plenum, o verbum iubilo refertum, ac vndiquaque consummatum, o verbum anxietatis expers, o verbum cordi omnem angorem & solitudinem superuacaneam auferens, o verbum omnem infrugiferam cognoscendi appetitionem extinguens, o verbum voluntatis propriæ nescium, o verbum cor virile efficiens, ac pace sempiterna confirmans, quam nullus neque dæmonum, neque hominum perturbare queat, o verbum cor hominis ab omnibus cæli & terræ creaturis penitus nudans & expolians: utpote quod Deus sibi vni seruare decreuit. Interim nihilominus eiusmodi verè pauperibus omnia Deus subministrat absque illorum desiderio: & quicquid putant sibi esse necessarium, Deo procurante adipiscuntur, absque sua solitudine. Si enim Deus, horum est custos pauperum, ipse erit & nutritor & pastor. Obsecro fratres charissimi si qui sunt inter vos, qui mea dicta non satis capiunt, ut simpliciter ea accipiant absque curiosa inuestigatione, ne in errorem incurrât: Solis enim expertis ea benè perspecta sunt, nec satis possunt explicari inexpertis. Rogemus Dominum Deum, ut nos verè pauperes spiritu efficiat, quo & nos post momentanea huius vitæ curricula possimus ad beatissimam Sanctorum omnium, quorum solennitate hodie latamur frequentiam, peruenire, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est Sanctorum omnium caput & corona, quem laudat vniuersa cœlestis Hierusalem in secula seculorum, Amen.*

IN SOLENNITATE SANCTI HVGONIS
Episcopi Lincolnienſis Carthusienſis ordi-
nis Alumni.

De triplici vigilia & tribus hostibus.

Sermo I.

Beatissimus ille seruus quem cum venerit Dominus & pulsauerit ianuam, inuenit eum vigilantem, Luc. 12. Charissimi fratres, magni pastoris hodie festiuitatem agimus, qui & se immunem custodire, & pro alijs tuendis eruditus potuit vigilare. Hic noster est Hugo Lincolnienſis Episc. & Carthu. monachus. Idèd moachus, ut sua ruta seruaret:

ideo autè est Episc. ut aliena quoque vigilando & docendo protegeret. Sæpè nos, charissimi, ad vigilandum admonet Dominus, eosq; qui suo obtemperât consilio, beatos prædicat. Quippe qui nos inter animæ pericula non ignorat versari, serpentes in sinu circumferre, & laqueos comedere ac bibere. Vigilantia igitur & circumſpectione quantopere nobis opus sit, res ipsa loquitur. Quare prima causa ut vigilemus esse potest, ne circumueniamur ab hostibus. Hostes habemus mundum, carnem, diabolum, atque ad eam propriam ipsam nostram voluntatem. Caro nos impugnat, & trahere nititur ad sensuum oblectamenta, ad luxum, ad curiositatem, noua sciendi videlicet, ut quæramus

Hostes ani-
mæ tres qui
sunt.

Caro pro-
pria quibus
modis im-
pugnet ho-
minem.

H h h

mus